

fuldbyrds- eller anerkendelsessøgsmål efter bestemmelsen i grundlovens § 63.

4. På denne baggrund har justitsministeriet i lovforslaget optaget bestemmelser om speciel inhabilitet, vejledning og repræsentation, parterts aktindsigt, obligatorisk partshøring (kontradiktion), begrundelse af forvaltningsafgørelser, klagevejledning og om tavshedspligt og videregivelse af oplysninger til andre forvaltningsmyndigheder.

Lovforslaget er udarbejdet på grundlag af bl.a. *Betænkning om begrundelse af forvaltningsafgørelser og administrativ rekurs m.v.* (nr. 657/1972), *Betænkning om offentlighedslovens revision* (nr. 857/1978), *Betænkning om tavshedspligt* (nr. 998/1984) og en undersøgelse af gældende ret med hensyn til speciel inhabilitet, som justitsministeriet gennemførte i 1973. Endvidere er navnlig den lovgivning om forvaltningens sagsbehandling, der er gennemført i Norge og Sverige, indgået i justitsministeriets overvejelser.

Valget af de emner, der reguleres i en generel forvaltningslov, er ikke noget statisk, og justitsministeriet vil i lyset af de synspunkter, der er anført under pkt. 3, løbende overveje, hvorvidt der er yderligere forvaltningsretlige regler, der er af en sådan karakter, at de bør optages i den generelle forvaltningslov.

Et centralt element i forvaltningsprocessen med henblik på at opnå de fornødne garantier for endelige administrative afgørelses lovlighed og rigtighed er borgernes adgang til *administrativ rekurs*, hvorunder en overordnet myndighed foretager en udtømmende prøvelse af den trufne afgørelse.

I *Betænkning om begrundelse af forvaltningsafgørelser og administrativ rekurs m.v.* (nr. 657/1972) anfører udvalget side 50 i forbindelse med overvejelser om udformningen af regler om administrativ rekurs, at der – på baggrund af udviklingstendenserne i den administrative struktur i den offentlige forvaltning – bør foretages en mere indgående undersøgelse og vurdering af det samlede gældende administrative klagesystem. Justitsministeriet har ikke taget stilling hertil og vil derfor ikke afvise, at det på et senere tidspunkt kan blive aktuelt at tage denne opgave op. Der kan imidlertid være grund til at fremhæve, at et sådant udvalgsarbejde ville være endog meget omfattende og tidkrævende. Problemstillingen har ikke blot, som påpeget af udvalget, nær sammenhæng med grundlæggende spørgsmål vedrørende hele den offentlige forvaltnings struktur. I givet fald måtte man formentlig også inddrage en vurdering af gældende rets rammer for udøvelsen af domstolenes prøvelsesret

med hensyn til forvaltningens virksomhed. Justitsministeriet har på nuværende tidspunkt og på baggrund af den administrative struktur, som den offentlige forvaltning har i dag, alene fundet at burde medtage regler om klagevejledning i den generelle forvaltningslov.

5. Spørgsmålet om, hvordan den enkelte borgers rettigheder bør sikres i forhold til administrative myndigheder, har bl.a. været overvejet i Europarådet, der i 1977 vedtog en resolution herom.

I resolutionen (nr. (77) 31), som Danmark har tiltrådt, fastslås det, at medlemsstaterne i deres lovgivning eller administrative praksis bør indføre en række grundlæggende rettigheder for parterne i en forvaltningssag for at sikre den enkeltes retsstilling i forbindelse med afgørelser, der træffes af den offentlige forvaltning. Resolutionen indeholder følgende rettigheder:

- Retten til at blive hørt, inden en afgørelse træffes.
- Retten til på begæring af blive gjort bekendt med de relevante oplysninger i sagen.
- Retten til, at en part kan møde med bistand eller lade sig repræsentere over for myndigheden.
- Retten til at få en begrundelse for en administrativ afgørelse.
- Retten til klagevejledning i forbindelse med skriftlige forvaltningsafgørelser.

Som det fremgår, er det foreliggende lovforslag i overensstemmelse med resolutionen.

6. Som anført ovenfor under pkt. 3 er forvaltningsmyndigheders virksomhed allerede i dag i et vist omfang undergivet en generel regulering gennem uskrevne grundsætninger, hvis rækkevidde til dels er gengivet i vejledninger og enkeltskrivelser udfærdiget af ministerier, og som navnlig har fundet udtryk i det meget store antal udtalelser, hvor folketingets ombudsmand har givet udtryk for, hvad der må anses for at være god forvaltningsskik.

Det må imidlertid erkendes, at det for såvel borgerne som for ansatte i den offentlige forvaltning undertiden kan være vanskeligt at få et klart overblik over, hvilke fremgangsmåder der opfylder disse uskrevne forvaltningsregler og kravene om god forvaltningsskik.

På den baggrund er det justitsministeriets hensigt i forbindelse med gennemførelsen af forvaltningsloven at udarbejde en generel vejledning, der foruden en uddybning af reglerne i forvaltningslov-